

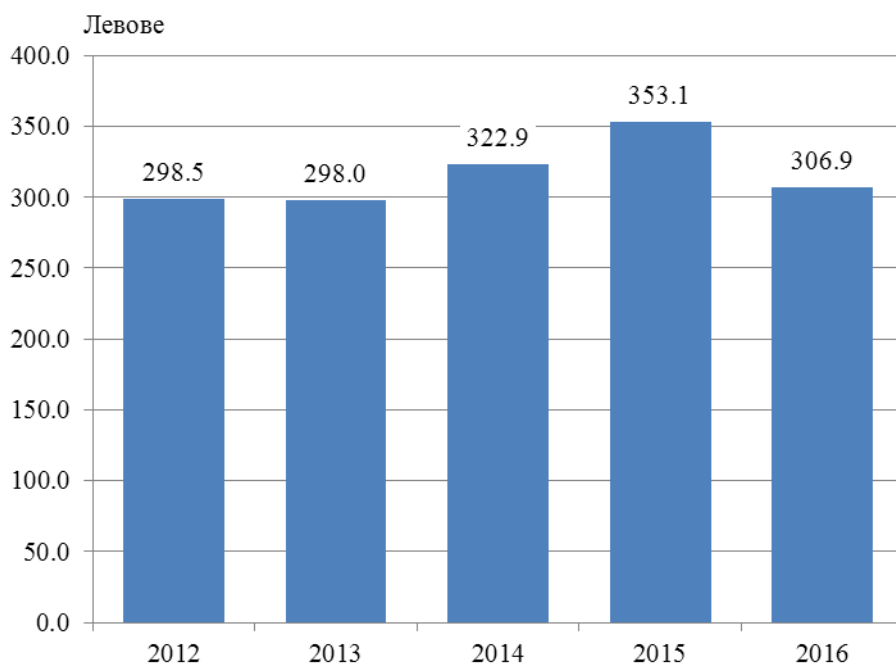
ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ ВАРНА ПРЕЗ 2016 ГОДИНА

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на индикаторите е ежегодно провежданото наблюдение „Статистика на доходите и условията на живот (EU-SILC)“. Получените данни позволяват изследване на бедността както на национално, така и на регионално ниво, като при изчисляване на линията на бедност за всяка област е приложен същият метод както при линията на бедност на национално ниво - 60% от средния общ разполагаем нетен доход на домакинствата в областта.

Оценка на бедността

През 2016 г. линията на бедност в област Варна е 306.92 лв. средно месечно на лице от домакинство, при 308.17 лв. за страната. Областта е на трето място, след областите Сливен (31.4%) и Пазарджик (28.2%), с най-висок относителен дял на бедните - 26.6% от населението на областта са били под прага на бедност. Относителният дял на жените, живеещи в риск от бедност, е по-голям с 4.0 процентни пункта спрямо относителния дял на мъжете, съответно 28.6 и 24.6%. В сравнение с предходната година размерът на линията на бедност в област Варна се намалява с 13.1%, а относителният дял на бедното население намалява с 1.2 процентни пункта.

Фиг. 1. Линия на бедност в област Варна – средномесечен размер

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2016 г. показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери (обезщетения, социални и семейни помощи и добавки), равнището на бедност се повишава от 26.6 до 32.8%, или с 6.2 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност нараства до 52.0%, или с 25.4 процентни пункта.

Материални лишения на домакинствата

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори, свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и личните нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. За оценка на материалните лишения на домакинствата се използват девет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги.

Най-голям брой лица в област Варна изпитват ограничения по отношение на почивката извън дома (64.6%), възможностите да посрещнат неочаквани разходи (за неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.) със собствени средства (57.9%), както и да си позволят потребление на месо, пиле или риба всеки втори ден (55.4%). Успоредно с това 4.7% от лицата не могат да си позволят телефон, вкл. мобилен, 2.0% - цветен телевизор, 12.8% - автоматична пералня. 40.7% от лицата в домакинствата изпитват затруднения при плащането навреме на разходите, свързани с жилището, а 53.9% от лицата се ограничават при отоплението на жилището си.

През 2016 г. 46.3% от населението живее в тежки материални лишения (ограничения в 4 от 9 показателя).

Комбиниран индикатор

Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2020“ от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели. Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че през 2016 г. 50.1% от населението в област Варна, или 236.9 хил. лица са били в риск от бедност и социално изключване.

Стойността на показателя намалява с 2.3 процентни пункта спрямо 2015 г. - значително при мъжете - с 4.4 процентни пункта, в сравнение с жените - 0.3 процентни пункта.

Методологични бележки

Наблюдението за доходите и условията на живот (EU-SILC) като част от Европейската статистическа система (ESS) се осъществява по единна методология, определена с Регламент №1177/2003 на Европейския парламент и на Съвета, и осигурява информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването (EU-SILC) са всички **обикновени** домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

До 2015 г. изследването се провежда върху 4-годишен ротационен панел от обикновени домакинства. Размерът на извадката за всяка година в панела е около 7 300 адреса/обикновени домакинства, разпределени във всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на 16 и повече навършени години. Извадката се състои от четири ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение)
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

От 2015 г. с финансовата подкрепа на Европейската комисия се проследяват домакинствата от 9-а и 10-а ротационна група съответно за пета и шеста вълна на участие. Размерът на извадката за 2016 г. включва 8 600 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната.

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на 16 и повече навършени години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече навършени години получава тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече навършени години - тегло 0.5, и всяко дете под 14 години - тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен

размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Претегляне на данните

Базата данни за всяка страна съдържа следните тегла:

Домакинско тегло (целева променлива DV090) за получаване на действителния брой обикновени домакинства в страната.

Персонално тегло (целева променлива RB050) за получаване на действителния брой лица на територията на страната.

Персонално тегло за всеки член на домакинството на 16 и повече навършени години (целева променлива RB040) за получаване на броя на лицата на 16 и повече навършени години на територията на страната.

При изчисляване на индикаторите за бедност се използва персоналното тегло (RB050), тъй като статусът на бедност се изчислява на индивидуално ниво и целевата група се отнася към цялото население, живеещо в обикновени домакинства. За някои от индикаторите, фокусирани върху лицата на 16 и повече навършени години (например „относителен дял на работещите бедни“), се използва персонално тегло (RB040) за лицата на 16 и повече навършени години.

При изчисляване на индикаторите теглата се коригират с претеглящ фактор за отразяване на липсващите случаи в изследването (RB050a).

Повече информация за индикаторите на бедност и социално включване може да бъде намерена на интернет страницата на НСИ в рубриката „Социално включване и условия на живот“ и в информационна система „Инфостат“ на НСИ.